

## UZASADNIENIE

Powód R. P. w pozwie skierowanym przeciwko Skarbowi Państwa – Zakładowi Karnemu w N. wniósł o zasądzenie od pozwanego na jego rzecz kwoty 75.000 zł. Nadto wniósł o zasądzenie od pozwanego na jego rzecz kosztów postępowania oraz o nadanie wyrokowi rygoru natychmiastowej wykonalności.

W uzasadnieniu powód wskazał, iż w trakcie odbywania kary pozbawienia wolności, przebywał w celach, w których powierzchnia była mniejsza niż 3 m<sup>2</sup> na jedną osobę, nie było dostępu do ciepłej wody a ponadto kącieki sanitarne nie była zabudowane. Zdaniem powoda przebywanie w takich warunkach uniemożliwiało mu zachowanie higieny, rodziło obawę zarażenia wirusem HIV i HCV oraz pozbawiło go odczucia prywatności. Cele, w których przebywał powód odbiegały od standardów wyznaczonych przez Kodeks Karny Wykroczeń. Cele były zagrzybione, nie były też dostatecznie oświetlone, co w konsekwencji prowadziło do utraty wzroku. Powód wskazał także, iż brak zajęć sportowych oraz długotrwałe przebywanie w celi prowadziło do powstawania frustracji, dodatkowego stresu.

Pismem z dnia 16.02.2016 r. sprecyzował, że jego roszczenie dotyczy lat 2002, 2003, 2004, 2009, 2011 i 2012 (k. 40).

Na rozprawie w dniu 23 maja 2016 roku oraz w piśmie z dnia 05 maja 2016 r. powód rozszerzył podstawę faktyczną powództwa wskazując, iż przebywał w celi z osobami palącymi w okresie od 14 kwietnia 2009 do 22 maja 2009 r. podczas, gdy on sam był osobą niepalącą, co doprowadziło do naruszenia jego godności. Jednocześnie powód wskazał, iż kwota żądana pozwem obejmuje również tę podstawę faktyczną.

Pozwany Skarb Państwa – Zakład Karny w N. w odpowiedzi na pozew wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powoda kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pełnomocnik pozwanego przyznał, iż powód przebywał w Zakładzie Karnym w N. w okresach od 10.01.2002 r. do 14.11.2002 r., od 28.05.2003 r. do 07.12.2004 r., od 15.04.2009 r. do 11.09.2009 r., od 19.07.2011 r. do 27.10.2011 r. oraz od 21.02.2012 do 06.03.2012 r. Zaprzeczył przy tym, aby powód w tym okresie przebywał w celach przeludnionych. Wskazał, iż oświetlenie w każdej celi było zgodne z obowiązującymi przepisami, w żadnej nie stwierdzono zagrzybienia. Nadto wskazał, iż wyposażenie cel w meble i urządzenia sanitarne, dostarczanie środków higieny osobistej i środków czystości, zapewnienie wyżywienia i dostępu do usług medycznych, duszpasterskich i kulturalno-oświatowych było realizowane zgodnie z obowiązującymi przepisami regulującymi te kwestie. Warunki zaś w jakich powód odbywał karę pozbawienia wolności były zadowalające, zaś przeprowadzane kontrole nie wykazały żadnych nieprawidłowości w działaniach pozwanego. Poza tym wskazał, iż powód przez cały okres pobytu w pozwanym Zakładzie Karnym nie złożył żadnej skargi. Ponadto pozwany podniósł zarzut przedawnienia. Na rozprawie w dniu 6 lipca 2016 r. pozwany (ustosunkowując się do rozszerzonej podstawy faktycznej powództwa) przyznał, że od 22.04.2009 – 22.05.2009 r. przebywał w celi z osobami palącymi jednak i w tym zakresie podniósł zarzut przedawnienia roszczenia.

### ***Sąd ustalił następujący stan faktyczny:***

R. P. przebywał w Zakładzie Karnym w N. od 10 stycznia 2002 r. do 14 listopada 2002 r., od 28 maja 2003 r. do 7 grudnia 2004 r., od 15 kwietnia 2009 r. do 11 września 2009 r., od 19 lipca 2011 r. do 27 października 2011 r., od 21 lutego 2012 r. do 06 marca 2012 r.

W trakcie pobytu w Zakładzie Karnym w N. R. P. był osadzony w następujących celach:

- od dnia 15 kwietnia 2009 r. do dnia 22 maja 2009 r. w celi 3-osobowej nr 235, o powierzchni 10, m<sup>2</sup>, na oddziale XXI w pawilonie F,

- od dnia 26 maja 2009 r. do dnia 11 września 2009 r. w celi 4-osobowej nr 123, o powierzchni 12,5 m<sup>2</sup>, na oddziale XX w pawilonie F,
- od dnia 20 lipca 2011 r. do dnia 22 sierpnia 2011 r. w celi 4-osobowej nr 142, o powierzchni 12,50 m<sup>2</sup>, na oddziale XX w pawilonie F,
- od dnia 22 sierpnia 2011 r. do dnia 30 sierpnia 2011 r. w celi 4-osobowej nr 224, o powierzchni 12,50 m<sup>2</sup>, na oddziale XXI w pawilonie F,
- od dnia 30 sierpnia 2011 r. do dnia 12 września 2011 r. w celi 3-osobowej nr 110, o powierzchni 10,97 m<sup>2</sup>, na oddziale VI w pawilonie B,
- od dnia 12 września 2011 r. do dnia 16 września 2011 r. w celi 3-osobowej nr 6, o powierzchni 10,58 m<sup>2</sup>, na oddziale XIII w pawilonie D,
- od dnia 16 września 2011 r. do dnia 27 października 2011 r. w celi 3-osobowej nr 34, o powierzchni 11,12 m<sup>2</sup> na oddziale XIV w pawilonie D,
- od dnia 21 lutego 2012 r. do dnia 22 lutego 2012 r. w celi 4-osobowej nr 210, o powierzchni 12,03 m<sup>2</sup>, na oddziale VII w pawilonie B,
- od dnia 22 lutego 2012 r. do 23 lutego 2012 r. w celi 3-osobowej nr 81, o powierzchni 11,63 m<sup>2</sup>, na oddziale X w pawilonie C,
- od dnia 23 lutego 2012 r. do dnia 06 marca 2012 r. w celi 2-osobowej nr 93, o powierzchni 6,35 m<sup>2</sup>, na oddziale X w pawilonie C.

Powyższy pobyt R. P. w Zakładzie Karnym w N. nie był jego pierwszym pobytom w zakładzie karnym, w tym w ZK w N. gdzie przebywał też wcześniej w latach 2002, 2003, 2004.

**Dowód:** informacja o pobytach – k. 80-82, przeglądarka historii rozmieszczenia powoda – k. 108-109, wykazy pomieszczeń w budynkach mieszkalnych w ZK w N. – k. 110-118, wydruk – k. 152-154, przesłuchanie powoda R. P. – k. 389.

Pismami z 01 października 2002 r., 03 marca 2003 r. oraz 27 stycznia 2004 r. poinformowano Sąd Okręgowy w Szczecinie Wydział V Penitencjarny, iż w związku z przeludnieniem Zakładu Karnego w N. zaistniała potrzeba umieszczenia osadzonych w warunkach, w których powierzchnia celi na jedną osobę wynosi mniej niż 3 m<sup>3</sup>.

**Dowód:** pisma z 01 października 2002 r. oraz 03 marca 2003 r. – k. 104, pismo z 27 stycznia 2004 r. – k. 107.

Pismem z dnia 16 września 2009. Dyrektor Zakładu Karnego w N. na podstawie art. 248 § 1 Kodeksu karnego wykonawczego poinformowała Sąd Okręgowy w Szczecinie Wydział V Penitencjarny, iż w związku z przeludnieniem Zakładu Karnego w N. zaistniała potrzeba umieszczenia osadzonych w warunkach, w których powierzchnia celi na jedną osobę wynosi mniej niż 3m<sup>2</sup> oraz że zaludnienie Zakładu Karnego w N. na dzień 14 września 2009r. wynosiło 105%. jednocześnie w tym zawiadomieniu Dyrektor Zakładu Karnego w N. wskazał, iż niezachowanie norm powierzchniowych dotyczy skazanych zakwaterowanych w pawilonie C oraz Oddziale Zewnętrznym w P.. Jednocześnie Dyrektora Zakładu Karnego w N. wydał w dniu 01 września 2009r. zarządzenie o numerze (...), w którym z uwagi na fakt, że liczba osadzonych zakwaterowanych w zakładach karnych i aresztach śledczych przekroczyła w skali kraju ogólna pojemność tych zakładów, po wykorzystaniu miejsc zakwaterowania w dodatkowych celach mieszkalnych – zezwolił na umieszczenie osadzonych w oddziałach IX, X, XI, XII Zakładu Karnego w N. oraz w pawilonie X-1 w Oddziale Zewnętrznym w P. w warunkach, w których powierzchnia w celi na jedną osobę wynosi mniej

niż 3m<sup>2</sup>. Nadto w § 2 tego zarządzenia Dyrektor Zakładu Karnego w N. zaznaczył, iż sadzenie w takich warunkach w w/w oddziałach jest dopuszczalne w okresie 3 miesięcy, tj. od 15 września 2009r. do 15 grudnia 2009r.

W tym okresie R. P. nie przebywał w celach wskazanych w zawiadomieniu Dyrektora Zakładu Karnego w N. i w wydanym przez Dyrektora Zakładu Karnego w N. zarządzenia nr (...).

**Dowód:** pismo do SO w Szczecinie z 16 września 2009 r. – k. 105, zarządzenie Dyrektora Zakładu Karnego w N. – k. 106, zeznania świadka J. R. k. 272 -273;

W sprawozdaniu z wizytacji Zakładu Karnego w N. z 10 grudnia 2010 r. nie stwierdzono w kontrolowanej jednostce przeludnienia. Działalność kulturalno-światowa w jednostce, w której przebywał powód była rozbudowana, osadzeni mogli korzystać z wielu form aktywności, m.in. kół zainteresowań, do ich dyspozycji boisko do gry w piłkę nożną, siatkówkę czy koszykówkę.

W dniu 29 września 2011 roku Sędzia Penitencjarny Wojskowego Sądu Garnizonowego w S. przeprowadził wizytację w Zakładzie Karnym w N. dotyczącą funkcjonowania Zakładu. W sprawozdaniu z wizytacji wskazano, że pojemność Zakładu Karnego w N. wynosi (...) miejsc zakwaterowania, w tym: Zakład Karny w N. 847 miejsc, Oddział zewnętrzny w P. – 302 miejsca. Podczas kontroli dokonano przeglądu wybranych pomieszczeń mieszkalnych, socjalnych, sanitarnych i gospodarczych placówki. Stan kontrolowanych pomieszczeń był dobry, stwierdzono, że cele mają zagwarantowany dopływ światła dziennego, a oświetlenie wewnętrzne jest wystarczające. Wizytacja nie ujawniła zastrzeżeń związanych z warunkami bytowymi oraz kulturalno-oświatowymi osadzonych, organizowaniem ich czasu wolnego, stanem opieki medycznej i stanem sanitarnym, a nadto przestrzeganiem praw skazanych w zakresie korzystania z praktyk i posług religijnych. W jednostce nie występowało przeludnienie.

Natomiast z raportu Krajowego Mechanizmu Prewencji z dnia 25 sierpnia 2011 roku wynika, że w dniu wizytacji w jednostce o pojemności 845 miejsc zakwaterowania przebywało 821 osób i więźniowie nie przebywali w warunkach poniżej 3 m<sup>2</sup>. Wskazano, że pawilon C jest stary i nosi znamiona dużego wyeksploatowania. Większość ścian i sufitów jest zagrzybionych. Okna w budynku są małe i nieszczelne. Wskazano, że warunki w tych celach nie spełniają standardów zawartych w instrumentach prawa krajowego i międzynarodowego. Powołano się na Europejskie Reguły Więzienne. Zarekomendowano aby w trybie pilnym zapewnić osadzonym w pawilonie C odpowiednie warunki lub wyłączyć go z użytkowania. Do pomieszczeń oraz warunków w całym pawilonie (...) wizytatorzy nie wnosili zastrzeżeń. Wizytatorzy stwierdzili, że w oddziałach mieszkalnych pawilonu (...) warunki są zróżnicowane. W większości wizytowanych cel było duszno oraz unosił się w nich nieprzyjemnych zapach z kącików sanitarnych, które nie są zabudowane, a jedynie osłonięte kotarą. Z kolei w celach, w których kącik sanitarny był zabudowany wentylacja uchodziła z niego poprzez wykuty w ścianie otwór na cele. Sprzęt kwaterunkowy w tych oddziałach był wyeksploatowany, łóżka nie posiadały drabinek oraz zabezpieczeń górnego poziomu. W ocenie pracowników K., brak tych ostatnich może przyczynić się do upadków i spowodować ewentualne uszkodzenia ciała korzystających z nich osadzonych. W pawilonie tym nie ma zainstalowanej sygnalizacji przyzywowej. W pawilonie (...) od 2005 r. mieści się oddział terapeutyczny o pojemności 28 miejsc (w dniu wizytacji przebywało w nim 25 osadzonych). Do dyspozycji przebywających w nim więźniów jest pomieszczenie do zajęć terapeutycznych, świetlica, sale ćwiczeń, pracownie plastyczne. Opiekę nad skazanymi sprawuje dwóch psychologów, wychowawca, dwóch terapeutów indywidualnych. Terapia trwa 6 miesięcy i obejmuje minimum 22 godz. terapii indywidualnej, 123 godz. terapii grupowej. Praca odbywa się w dwóch grupach liczących do 14 osób.

**Dowód:** sprawozdanie z wizytacji Zakładu Karnego w N. z 10 grudnia 2019 r. – k. 119-125, sprawozdanie z wizytacji Zakładu Karnego w N. z 10 października 2011 r. – k. 86-90, Raport Krajowego Mechanizmu Prewencji z dnia 25 sierpnia 2011 roku na stronie internetowej [www.rpo.gov.pl](http://www.rpo.gov.pl).

W każdej z cel, w których przebywał powód R. P. znajdowały się kąciki sanitarne, które były albo murowane, albo zakryte stelażem z kotarą z folii. W pawilonach B, D oraz F cele wyposażone zostały w drożne kratki wentylacyjne.

Dostęp do ciepłej wody był zgodny z Zarządzeniem Dyrektora ZK. Cele znajdujące się w ww. pawilonach nie miały dostępu do telewizji kablowej.

**Dowód:** notatki z 23 oraz 24 lipca 2014 r. – k. 83-85, notatki z marca 2015 r. – k. 253-255.

W Zakładzie Karnym w N. do 2010 r. występował problem przeludnienia, dotyczący jednego działu lub pawilonu. W stosunku do R. P. nie wydawano decyzji, dotyczących osadzenia go w celach przeludnionych. Powierzchnia celi przypadająca na każdego osadzonego była zgodna z obowiązującymi przepisami. Do powierzchni celi nie wlicza się kącików sanitarnych, wnęk drzwiowych i okiennych.

We wszystkich celach znajdują się kąciki sanitarne oddzielone od reszty celi w sposób trwały lub zabudową w postaci płyty pilśniowej i kotary (w pawilonie C i niektórych celach pawilonu D) lub murowane. Powód w okresie od 22.02.2012. – 06.03.2012. przebywał w celach pawilonu C gdzie warunki były złe – sprzęt kwaterunkowy był zużyty, w celach występowało okresowo zawilgocenie, a kąciki sanitarne były oddzielone od reszty celi zabudową w postaci płyty pilśniowej i kotary, w okresie od 16.09.2011 r. do 27.10.2011 r. przebywał w pawilonie D na oddziale XIV w trzysobowej celi nr 34 o powierzchni 11,12 m<sup>2</sup>, w której kącik sanitarny był niezabudowany, oddzielony był jednak drewnianym parawanem i kotarą. Cella była wyposażona w sprzęt kwaterunkowy – łóżka stół taborety i szafki, sprzęt nosił ślady długiego użytkowania. Występowały okresowo zawilgocenia i zagrzybienia. W celi były dwie oprawki na żarówki, ale świeciła się jedna żarówka. W kąciku sanitarnym nie było oddzielnego oświetlenia, ani szafek na art. higieniczne. Do celi 34 doprowadzana była zimna woda. W okresach zimowych temperatura była niższa, jednak osadzeni mogli zgłaszać prośby o dodatkowy koc.

W okresie od 12.09.2011 r. do 16.09.2011 r. przebywał w pawilonie D na oddziale XIII w trzysobowej celi nr 6, która była po remoncie. W celach na pawilonie B i F powód przebywał w celach gdzie były dobre warunki. Na oddziale XXI warunki bytowe były bardzo dobre, gdyż był to nowo wybudowany budynek.

Z ciepłej wody osadzeni mogli korzystać w określonych godzinach. Wszystkie cele były dostatecznie oświetlone, był dostęp do okien. W niektórych oknach zamontowane zostały szklane blendy okienne, które przepuszczały światło, rozmazując jednocześnie obraz. W celach zamontowano wentylację grawitacyjną, w każdej celi jest po jednej kratce. W niektórych celach pojawiały się zawilgocenia i grzyb, ale cele te były odświeżane. W pawilonie C brak było systemu przyzywowego.

Osadzeni w Zakładzie karnym mogli korzystać z zajęć oświatowo kulturalnych oraz sportowych. Ponadto na wszystkich oddziałach funkcjonują świetlice. W placówce pozwanej organizowane były zajęcia sportowe. W okresach od wiosny do jesieni osadzeni mogli korzystać z boiska więziennego (gdzie odbywały się m.im. turnieje), w okresie zimowym czynna była świetlica, można było korzystać z biblioteki. Osadzeni nie mieli dostępu do siłowni.

**Dowód:** zeznania świadka J. R. k. 272-273, zeznania świadka I. Ż. k. 301v., zeznania świadka P. B. k. 350-351, 496-497, zeznania świadka S. S. k. 560, zeznania świadka D. S. k. 556, zeznania świadka M. B. k. 301v., zeznania świadka A. K. k. 174v., zeznania świadka R. J. (1) k. 175, wykaz pomieszczeń. K. 110.

Powód było osobą niepalącą, co zostało zgłoszone funkcjonariuszom Służby Więziennej. Kiedy przebywał w ZK w okresie od 22.04.2009 – 22.05.2009 r. przez tydzień był osadzony w celi z osobami palącymi.

**Dowód:** niesporne, a nadto zeznania świadka P. Ł. k. 351-352, zeznania świadka S. S. k. 560, przesłuchanie powoda R. P. – k. 495-496.

### **Sąd Rejonowy zważył, co następuje:**

Powództwo wniesione przez R. P. o zadośćuczynienie w związku z przebywaniem przez niego w okresie objętym pozwem w izolacji więziennej Zakładu Karnego w N. nie zasługiwało w ocenie Sądu I instancji na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności Sąd wskazuje, iż za uzasadniony uznać należy zarzut strony pozwanej w zakresie przedawnienia roszczenia powoda o zasądzenie zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych w odniesieniu do lat 2002 r., 2003 r., 2004 r. oraz 2009 r. Powyższe roszczenie powoda powstało najpóźniej w dniu opuszczenia przez niego Zakładu Karnego w N., zatem w odniesieniu do roku 2002 r. - 14 listopada 2002 r., w odniesieniu do 2003/2004 r. - 07 grudnia 2004 r., natomiast w odniesieniu do 2009 r. - 11 września 2009 r. W tych dniach bowiem powód wiedział zarówno o osobie obowiązanej do naprawienia szkody, jak również o zdarzeniu, z którego powód wywodzi naruszenie swoich dóbr osobistych. Do roszczeń powoda ma zatem zastosowanie 3-letni termin przedawnienia roszczeń od chwili kiedy powód dowiedział się o szkodzie i osobie obowiązanej do jej naprawienia. Powód nie podnosił żadnych okoliczności, z których wynikałoby, iż o szkodzie niemajątkowej (doznanej krzywdzie) dowiedział się w okresie późniejszym.

Środek kompensacji naruszenia dobra osobistego w postaci roszczenia o zadośćuczynienie ma charakter majątkowy, dlatego podlega przedawnieniu określonemu w art. 442(1) k.c., a wcześniej w art. 442 k.c. Za powyższym stanowiskiem przemawia argument systemowy wywiedziony z art. 24 k.c. oraz art. 445 i 446 k.c., który prowadzi do wniosku, że roszczenie o usunięcie skutków naruszenia dóbr osobistych (art. 24 k.c.) podlega ogólnym przepisom o biegu i terminie przedawnienia, przy czym roszczenia niemajątkowe przewidziane w art. 24 § 1 k.c. - ze względu na ich niemajątkowy charakter nie podlegają przedawnieniu - art. 117 § 1 k.c. (vide: wyrok SN z 9 października 1973 r. I PR 353/73, LEX nr 14232 ), a roszczenie o zadośćuczynienie pieniężne, jako majątkowe ze względu na odpowiedzialność deliktową, podlega regułom przedawnienia określonym w art. 442 k.c., a następnie art. 442 (1) k.c. Przepisy te wprowadzają wyjątki od zasad biegu terminów przedawnienia roszczeń majątkowych. Sytuacje te budziły wątpliwości aksjologiczne przed wejściem w życie ustawy nowelizującej kodeks cywilny (Dz. U. 2007 r., nr 80, poz.358), tj. przed 10 sierpnia 2007 r. Stosowanie zasad odpowiedzialności deliktowej przy ustalaniu odszkodowania za szkodę majątkową i niemajątkową, dotyczy również wpływu zachowania się poszkodowanego jako wyłącznej przyczyny szkody prowadzącej do uwolnienia sprawcy od odpowiedzialności albo przyczynienia się do zdarzenia umożliwiającego zmniejszenie odszkodowania (art. 362 kc). Nie ulega wątpliwości, iż przedawnieniu podlegają jedynie roszczenia majątkowe. Charakter prawny roszczenia o zadośćuczynienie za doznaną krzywdę, opiewające na kwotę pieniężną, które z jednej strony ma na celu likwidację ujemnych skutków krzywdy w sferze osobowej poszkodowanego, z drugiej jednak obejmuje świadczenie pieniężne, a więc przedmiot majątkowy, dający się wymiernie ocenić. Ta druga cecha przesądza o tezie, iż jest to typowe roszczenie majątkowe, mające samodzielny byt, pod pewnymi warunkami także zbywalne i dziedziczne. Stąd wniosek, że roszczenie takie również podlega przedawnieniu na zasadzie art. 442 k.c. (obecnie art. 442(1) k.c.).

Do dnia 10 sierpnia 2007 r. obowiązywał art. 442 k.c., zgodnie z którym roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym ulega przedawnieniu z upływem lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia. Jednakże w każdym wypadku roszczenie przedawnia się z upływem lat dziesięciu od dnia, w którym nastąpiło zdarzenie wyrządzające szkodę ( § 1). Jeżeli szkoda wynikała ze zbrodni lub występku, roszczenie o naprawienie szkody ulega przedawnieniu z upływem lat dziesięciu od dnia popełnienia przestępstwa bez względu na to, kiedy poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia ( § 2).

Ustawa z dnia 16 lutego 2007 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny, która uchyliła art. 442 k.c. i wprowadziła art. 442(1) k.c., w art. 2 wskazała, iż do roszczeń, o których mowa w art. 1, powstałych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy tj. 10 sierpnia 2007 r., a według przepisów dotychczasowych w tym dniu jeszcze nieprzedawnionych, stosuje się przepisy art. 442(1) Kodeksu cywilnego, zgodnie z którym roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym ulega przedawnieniu z upływem lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia. Jednakże termin ten nie może być dłuższy niż dziesięć lat od dnia, w którym nastąpiło zdarzenie wywołujące szkodę ( § 1). Jeżeli szkoda wynikała ze zbrodni lub występku, roszczenie o naprawienie szkody ulega przedawnieniu z upływem lat dwudziestu od dnia popełnienia przestępstwa bez względu na to, kiedy poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia ( § 2). W razie wyrządzenia szkody na osobie, przedawnienie nie może skończyć się wcześniej niż z upływem lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia ( § 3). Przedawnienie roszczeń osoby małoletniej

o naprawienie szkody na osobie nie może skończyć się wcześniej niż z upływem lat dwóch od uzyskania przez nią pełnoletniości (§ 4).

Powód opuszczając Zakład Karny w N. w dniu 14 listopada 2002 r., 07 grudnia 2004 r., czy też 11 września 2009 r. wiedział zarówno o szkodzie, albowiem wywodzi ją ze zdarzeń związanych z odbywaniem kary pozbawienia wolności, jak również o osobie zobowiązanej do jej naprawienia. Przyjmując najbardziej korzystną dla powoda wersję, iż jego roszczenie powstało dopiero z chwilą zwolnienia z pozwanego zakładu karnego, R. P. mógł w sposób skuteczny wystąpić z pozwem o zapłatę zadośćuczynienia z tytułu naruszenia jego dóbr osobistych najpóźniej w odniesieniu do lat 2002 – 14 listopada 2005 r., w odniesieniu do lat 2003/2004 – 07 grudnia 2007 r. natomiast w odniesieniu do roku 2009 – 11 września 2012. Powód zaś wystąpił do Sądu ze swoim roszczeniem dopiero dnia 02 września 2013 r. (rozszerzył podstawę faktyczną powództwa o osadzenie go z osobami palącymi jeszcze później), a więc znacznie po upływie terminów przedawnienia jego roszczeń, albowiem te przedawniły się w wyżej wskazanych datach. Zatem pozwany Skarb Państwa – Zakład Karny w G. mógł skutecznie podnieść zarzut przedawnienia roszczenia i uchylić się od jego zaspokojenia.

Należy także podkreślić odnośnie zarzutu pozwanego, iż został osadzony go z osobami palącymi to zdarzenie to miało miejsce w 2009 r. i co roszczeń z tym związanych pozwany również zgłosił skuteczny zarzut przedawnienia.

Odnośnie okresu osadzenia od 19.07.2011 r. i do 27.10.2011 r. oraz od 21.02.2012 – 06.03.2012 r. to powództwo również nie mogło zostać uwzględnione choć z innych przyczyn.

Stan faktyczny w niniejszej sprawie został przez Sąd ustalony na podstawie dowodów w postaci dokumentów złożonych przez pozwanego w postaci notatek oraz wykazów pomieszczeń w zakładzie karnym, historii osadzenia powoda oraz dokumentów powstałych w związku z przeprowadzoną kontrolą. Nadto stan faktyczny została ustalony również na podstawie zeznań świadków oraz zeznań powoda. Z tym, że zeznania świadków A. K., R. J. (2) (k. 174 – 175) i S. S. dotyczyły okresu, co do którego pozwany skutecznie podniósł zarzut przedawnienia. Zeznania tych osób były w zasadzie zbieżne i Sąd nie miał podstaw, aby je kwestionować. Zeznania różniły się jednak od siebie w zakresie, w jakim spostrzeżenia każdej z przesłuchiowanych w pewnym zakresie opierały się na indywidualnych odczuciach każdej z osób.

Powód w niniejszym postępowaniu zgłosił roszczenie o zapłatę kwoty 75.000 zł tytułem zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych w związku z warunkami bytowymi w jakich odbywał karę pozbawienia wolności także w odniesieniu do lat 2011 -2012, w stosunku do których roszczenie nie uległo jeszcze przedawnieniu.

Zakres podstawy faktycznej żądania powoda, zdaniem Sądu, wskazywał, że powództwo należało potraktować jako dotyczące naruszenia jego dóbr osobistych, albowiem działanie pozwanego w zakresie realizacji obowiązku związanego z zapewnieniem osadzonemu odpowiednich warunków odbywania kary pozbawienia wolności mogło prowadzić do jego niehumanitarnego traktowania i naruszenia jego podstawowych praw, jak również wykraczało poza zwykłe dolegliwości związane z odbywaniem kary pozbawienia wolności.

W tym miejscu zauważyć należało, jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 17 marca 2010r., II CSK 486/09, prawo do godnego odbywania kary pozbawienia wolności niewątpliwie należy zaliczyć do katalogu dóbr osobistych podlegających ochronie, mimo że takie dobro osobiste nie zostało wymienione w art. 23 k.c. Na prawo osadzonego do godnego odbywania kary pozbawienia wolności w ocenie Sądu składa się nie tylko zapewnienie osadzonemu odpowiednich warunków zakwaterowania i utrzymania higieny, ale również zapewnienie mu odpowiedniej z uwagi na jego stan zdrowia opieki medycznej.

W niniejszej sprawie powód R. P. wskazał, iż domaga się zasądzenia wskazanej w pozwie kwoty na jego rzecz tytułem zadośćuczynienia za osadzenie w celi nie spełniającej ustawowych wymogów oraz naruszenie jego dóbr osobistych (brak ciepłej wody, niedostateczne oświetlenie oraz wentylacja cel, brak właściwego oddzielenia węzła sanitarnego od reszty celi, zawilgocone cele, zbyt niska temperatura w celach, zły stan sprzętu kwaterunkowego). Powód wskazywał, że

panujące w celach warunki prowadziły do uczucia przygnębienia, narastania frustracji oraz przysparzały dodatkowego stresu, narażały go na możliwość zarażenia wirusem HIV lub HCV.

Zakres podstawy faktycznej żądania powoda wskazywał w sposób jednoznaczny, że powództwo R. P. w tym zakresie należało traktować jako dotyczące naruszenia jego dóbr osobistych. Tak przedstawione roszczenia powoda należało rozpatrzyć w oparciu o przepisy art. 24 k.c. w zw. z art. 448 k.c., albowiem powód zarzucił, iż w związku z warunkami bytowymi w jakich został osadzony w zakładzie karnym doszło do naruszenia jego dóbr osobistych w postaci prawa do zdrowia i prawa do godności, a w tym mieszczącego się prawa do prywatności. Tak więc te przepisy stanowią podstawę prawną roszczenia powoda w zakresie podstawy faktycznej i w oparciu o nie należało to roszczenie rozważyć.

Na wstępie zauważyć należy, iż art. 24 § 1 k.c. zapewnia ochronę osobie, której dobro osobiste zostało naruszone działaniem bezprawnym. Rozpoznając sprawę w przedmiocie ochrony dóbr osobistych Sąd powinien w pierwszej kolejności ustalić, czy doszło do naruszenia dobra osobistego, a dopiero w przypadku pozytywnej odpowiedzi ustalić, czy działanie pozwanego było bezprawne. Dowód, że dobro osobiste zostało zagrożone lub naruszone, ciąży na osobie poszukującej ochrony prawnej na podstawie art. 24 k.c. Natomiast na tym, kto podjął działanie zagrażające dobru osobistemu innej osoby lub naruszające to dobro, spoczywa ciężar dowodu, że nie było ono bezprawne.

Patrząc przez pryzmat rozkładu ciężaru dowodu przewidzianego w art. 24 k.c. na powodzie ciąży zatem obowiązek wykazania jedynie tego, iż doszło do zagrożenia lub naruszenia istniejącego dobra osobistego. Na pozwanym spoczywa natomiast ciężar udowodnienia, że naruszenie nie było bezprawne.

W kontekście przesłanki odpowiedzialności pozwanego z tytułu naruszenia dóbr osobistych powoda, wskazać należy, iż umiejscowienie art. 448 k.c. przewidującego przysługujące w takiej sytuacji poszkodowanemu roszczenia, wśród przepisów regulujących odpowiedzialność deliktową, powoduje, iż ocena zasadności przyjęcia odpowiedzialności sprawcy naruszenia musi być dokonana według pozostałych reguł odpowiedzialności deliktowej. Oznacza to, iż oprócz przesłanek z art. 24 i 24 k.c. winny być spełnione również przesłanki odpowiedzialności deliktowej wymienione w art. 415 i nast. k.c., w tym te wymienione w art. 417 k.c., regulujące odpowiedzialność deliktową Skarbu Państwa. Przepis art. 415 k.c., wprowadzający ogólną regułę odpowiedzialności deliktowej, jako przesłankę tej odpowiedzialności przewiduje przypisanie sprawcy szkody zawinionego działania. Niemniej w przypadku odpowiedzialności Skarbu Państwa, z uwagi na brzmienie art. 417 k.c. – jego odpowiedzialność za naruszenie dóbr osobistych i za wyrządzoną w ten sposób krzywdę (na podstawie art. 448 k.c.) nie zależy od winy (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 18 października 2011r., III CZP 25/11, Biul.SN 2011/10/6). Tym samym dla przypisania odpowiedzialności Skarbowi Państwa za naruszenie dóbr osobistych niezbędne jest wykazanie jedynie jego bezprawnego działania, bez konieczności wykazywania po jego stronie zawinienia w tym działaniu.

Reasumując, rozpoznając sprawę na podstawie przepisu art. 24 § 1 k.c. należy mieć na względzie, że pomimo, że przepis ten posługuje się konstrukcją domniemania bezprawności to jednak na dochodzącym ochrony powodzie ciąży obowiązek wykazania faktu naruszenia lub zagrożenia jego dobra osobistego.

Podkreślić należy, iż dobra osobiste są wartościami niemajątkowymi, wiążącymi się z osobowością człowieka, uznanymi powszechnie w danym społeczeństwie.

Przepis art. 23 k.c. nie zawiera zamkniętego katalogu dóbr osobistych, wymieniając dobra osobiste jedynie przykładowo. Powód w rozpoznawanej sprawie domagał się ochrony jego godności, zdrowia, w tym właściwego i humanitarnego traktowania oraz zapewnienia właściwych warunków izolacji podczas odbywania kary pozbawienia wolności.

Z uwagi na fakt, iż dobra osobiste chronione są bezwzględными prawami osobistości, co do zasady każde naruszenie dóbr osobistych jest bezprawne (vide: A. S., Ochrona dóbr..., s. 156; E. W., Ochrona..., s. 117; wyrok SN z dnia 19 października 1989 r., II CR 419/89, OSP 1990, z. 11-12, poz. 377). Konsekwencją powyższego stanowiska jest wprowadzenie przez ustawodawcę domniemania bezprawności naruszenia (art. 24 § 1 zdanie pierwsze in fine k.c.). Na tle przepisu art. 24 k.c. powoda nie obciąża udowodnienie faktów wykazujących bezprawność działania pozwanego.

Na powódzie jako uprawnionym spoczywa jednak obowiązek wykazania działań naruszających jego dobro osobiste lub zagrażających temu dobru, zaś ten kto je podjął (pozwany) dla uwolnienia się od odpowiedzialności, musi wykazać przesłanki braku bezprawności swego działania. Powszechnie przyjmuje się, że bezprawność winna być traktowana w kategoriach obiektywnej (przedmiotowej) kwalifikacji czynu z punktu widzenia jego zgodności z ustawą i zasadami współżycia społecznego (vide: M. Sośniak, *Bezprawność zachowania jako przesłanka odpowiedzialności cywilnej za czyny niedozwolone*, Kraków 1959, s. 118 i n.; A. Szpunar, *Nadużycie prawa podmiotowego*, Kraków 1948, s. 125). Odbywanie kary pozbawienia wolności niewątpliwie należy zaliczyć do katalogu dóbr osobistych podlegających ochronie, mimo że takie dobro osobiste nie zostało wymienione w art. 23 k.c. Na prawo osadzonego do godnego odbywania kary pozbawienia wolności w ocenie Sądu składa się zapewnienie osadzonemu odpowiednich warunków zakwaterowania i utrzymania higieny. Działania naruszające te dobra mogą zatem rodzić odpowiedzialność Skarbu Państwa na podstawie art. 24 i 448 k.c. Godność osobista zaś jest tą sferą osobowości, która konkretyzuje się w poczuciu własnej wartości człowieka i oczekiwaniu szacunku ze strony innych ludzi. Poczucie to, stanowiące istotny element psychiki człowieka, kształtowane jest przez okoliczności zewnętrzne (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 kwietnia 1989r., I CR 143/8, OSPiKA 1990/9/330). Niewątpliwie każda osoba pozbawiona wolności winna być traktowana w sposób humanitarny i z poszanowaniem godności człowieka (art. 10 ust. 1 międzynarodowego paktu praw osobistych i publicznych z dnia 19 grudnia 1966r.). Władza publiczna zaś ma obowiązek zapewnienia osobom osadzonym w zakładach karnych godziwych i humanitarnych warunków odbywania kary, nienaruszających ich godności ludzkiej. W odniesieniu do osób osadzonych w zakładach karnych oznacza obowiązek zapewnienia takich warunków jej odbywania, w tym w zakresie opieki medycznej, w których godność ludzka nie doznaje istotnego uszczerbku.

Odnosząc się do poszczególnych twierdzeń podnoszonych przez powoda, Sąd I instancji uznał, że jego dobra osobiste, dla których poszukiwał ochrony prawnej nie zostały naruszone.

W rozpoznawanej sprawie, postępowanie dowodowe doprowadziło do ustalenia, że R. P., w okresie objętym badaniem (tj. nieprzedawnionym) od 2 września 2010 r. do 6 marca 2012 r., kiedy opuścił ZK w N., nie przebywał w celi, w której wystąpiło przeludnienie. Wskazać należy, iż powodowi zapewniono wymaganą przez art. 110 § 2 k.k.w. powierzchnię co najmniej 3 m<sup>2</sup>. Okoliczności te wynikają z przedstawionego w sprawie sprawozdania sędziów penitencjarnych za ten okres oraz z raportu Krajowego Mechanizmu Prewencji, a ponadto korespondujących z nimi dowodów z dokumentów w postaci informacji o pobytach powoda w jednostkach penitencjarnych i historii rozmieszczenia w tym okresie. Należało zatem uznać, że powód przebywał w celach, w których na jednego osadzonego przypadała powierzchnia co najmniej 3 m<sup>2</sup>. Zauważyć należało już przeludnienie nie jest odnotowywane w pozwanej jednostce od końca 2009 r. Sąd postanowił pominąć dowód z opinii biegłego celem wymierzenia powierzchni cel, gdyż wniosek ten był spóźniony (powód zobowiązany był zgłoszenia wszystkich dowodów zarządzeniem z dnia 07.10.2014 r. (wezwanie ze zobowiązaniem k. 188) wezwaniu doręczono 05.11.2014 r. k. 215, termin upłynął dnia 12.11.2014 r.). Ponadto kwestia ta została już dostatecznie wyjaśniona, a dowód ten miał jedynie na celu przedłużenie postępowania.

Strona powodowa wyprowadzała swoje roszczenie także z faktu niewłaściwych warunków bytowych podczas osadzenia.

W ocenie sądu - przeprowadzone dowody w zeznań świadków oraz dowody z dokumentów przedstawionych przez stronę pozwaną w postaci – uzasadniają wniosek, że w stosunku do powoda były przestrzegane wymogi dotyczące wyposażenia celi, w szczególności, że zostały zapewnione wyposażenie w odpowiedni sprzęt kwaterunkowy zapewniający skazanemu osobne miejsce do spania, odpowiednie warunki higieny. Za chybiony uznał Sąd także zarzut dotyczący niezapewnienia powodowi odpowiednich warunków higieny związany z brakiem dostępu do ciepłej wody oraz niewłaściwym oddzieleniem kądek sanitarnych. Ogólna norma zawarta w art. 102 pkt. 1 i art. 110 § 2 k.k.w. nakazująca zapewnić osadzonemu odpowiednie warunki higieny została skonkretyzowana w przepisach rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 sierpnia 2003 r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności [Dz.U. Nr 152, poz. 1493 ze zm.]. Z § 30 ust. 3 tegoż rozporządzenia wynika, że skazany korzysta co najmniej raz w tygodniu z ciepłej kąpieli. Skazany zatrudniony przy



pracach brudzących korzysta z odpowiednio częstszych kąpieli. Kąpiel skazanego chorego odbywa się według wskazań lekarza. Z kolei § 28 ust. 1 powyższego rozporządzenia przewiduje, że cela mieszkalna powinna być wyposażona w łóżko dla każdego skazanego, odpowiednią do liczby skazanych ilość stołów, szafek i taboretów oraz środków do utrzymania czystości w celi. Niezbędne urządzenia sanitarne sytuuje się w sposób zapewniający ich niekłujące użytkowanie, z zastrzeżeniem art. 110 § 3 Kodeksu. Z powyższych przepisów wynika, że na zakładzie karnym nie ciąży obowiązek zapewnienia stałego nieprzerwanego dostępu do bieżącej ciepłej wody w celi mieszkalnej. Powinnością zakładu karnego jest jedynie umożliwienie skorzystania przez osobę skazaną przynajmniej raz w tygodniu z ciepłej kąpieli, co w przypadku powoda zostało spełnione. Zgodnie z zarządzeniem osadzeni korzystali z kąpieli raz w tygodniu. Wszystkie cele w Zakładzie Karnym w N., w których przebywał powód na oddziale D i C, posiadały stały bieżący dostęp do zimnej wody, a w pozostałych oddziałach również dostęp do ciepłej wody w godzinach określonych regulaminem. W zakresie usytuowania urządzeń sanitarnych należy zwrócić uwagę, że § 28 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 sierpnia 2003 roku w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności wymaga jedynie, aby niezbędne urządzenia sanitarne zostały usytuowane w celi w sposób zapewniający ich niekłujące użytkowanie. Powyższy wymóg należy rozumieć jako obowiązek oddzielenia urządzeń sanitarnych od pozostałej części celi w taki sposób, aby zapewnić osobie korzystającej z tych urządzeń pewien minimalny poziom prywatności. Z przepisu tego nie wynika natomiast konieczność wyodrębnienia w sposób trwały za pomocą ścianek pomieszczenia ubikacji, choć niewątpliwie celowe byłoby takie rozwiązanie. W rozpoznawanej sprawie z przywołanych wyżej dowodów wynika, że wszystkie cele, w których przebywał powód, miały wydzieloną część, w której znajdowały się urządzenia sanitarne za pomocą obudowy z płyty pilśniowej i kotary lub zabudową trwałą murowaną. Podobnie w tej kwestii wypowiedział się Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 25 września 2015 r., w sprawie VI ACA 1424/14, w którym wskazał, że „godne warunki odbywania kary pozbawienia wolności obejmują również zapewnienie prywatności i intymności, m.in. związanych z potrzebami fizjologicznymi. Niemniej nie przewidują one zapewnienia samodzielności pomieszczeń przeznaczonych na toalety ani ich oddzielenia murem od pozostałej części celi”. Z tego względu nie można w tym zakresie przyjąć, że doszło do naruszenia standardów wykonywania kary pozbawienia wolności, które prowadziłoby do naruszenia dóbr osobistych powoda w postaci jego godności osobistej.

W ocenie sądu - przeprowadzone dowody z dokumentów przedstawionych przez stronę pozwaną i zeznań świadków J. R., P. B.(272- 274), – uzasadniają twierdzenie, że w stosunku do powoda były przestrzegane wymogi dotyczące warunków osadzenia w Zakładzie Karnym. Nic nie wskazywało też by powód był narażony na zarażenie wirusem HIV lub HCV. Ze względu na ochronę osób chorych informacje o ewentualnych chorobach osób osadzonych w ZK nie są udostępniane przez służbę zdrowia ani funkcjonariuszom ani innym osadzonym. Natomiast warunki umożliwiały zachowanie higieny.

Nadto, odnosząc się do postawionych przez powoda zarzutów, należy podkreślić, iż choć z zeznań przesłuchanych w niniejszej sprawie świadków i Raportu Krajowego Mechanizmu Prewencji wynikało, iż niektóre cele, w których przebywał powód, znajdujące się na pawilonie C oraz cela 34 w pawilonie D wymagały remontu z uwagi na występujące – zwłaszcza w okresie zimowym - zawilgocenia, to jednak nie przesądzało to jeszcze o tym, że godność powoda została naruszona. Podejmowane były wówczas działania w celu ich usunięcia.

Sąd wziął pod uwagę, że powód podniósł, że cele, w których przebywał, znajdowały się w złym stanie technicznym, były brudne, zagrzybione, zimne i było niedostateczne oświetlenie. Powód na potwierdzenie tych okoliczności naprowadził dowód z zeznań świadka I. Ź. i D. S. (pozostali powołani przez powoda świadkowie przebywali z powodem w okresie przedawnionym). Sąd oceniając dowód z zeznań świadków uwzględnił, że świadkowie są osobami skazanymi i odbywają karę pozbawienia wolności. Sąd dał wiarę świadkowi, że rzeczywiście cela, w której przebywał powód w Zakładzie Karnym, znajdowała się w złym stanie. Cele w pawilonie C były w złym stanie technicznym, jednak były systematycznie remontowane. Zdarzało się, że ściany w celach były brudne oraz występowało zawilgocenie i grzyb. Nie można jednak na tej podstawie wyprowadzać wniosku, że cele i ich wyposażenie nie spełniało podstawowych norm technicznych i sanitarnych. Zakład karny był regularnie kontrolowany przez zewnętrzne instytucje i te kontrole, poza kontrolą Krajowego Mechanizmu Prewencji, nie wykazywały istotnych uchybień w tym zakresie. Nie można więc wykluczyć, że w poszczególnych celach mogły występować okresowo takie zjawiska jak brud, jednak wiązać to

należy przede wszystkim ze sposobem utrzymywanie porządku w tych celach przez samych osadzonych, gdyż to od nich przede wszystkim zależy czystość w zajmowanych pomieszczeniach, ich stan zależał w znacznej mierze od ich użytkowników.

Odnosząc się do ustaleń poczynionych przez Krajowy Mechanizm Prewencji to w pierwszej kolejności wskazać należy, że jest to organ wizytujący ustanowiony na podstawie Protokołu fakultatywnego do Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania (w skrócie: (...)). W dniu 18 stycznia 2008 r. zadania Krajowego Mechanizmu Prewencji powierzono Rzecznikowi Praw Obywatelskich. Zwieńczenie każdej wizytacji tego organu stanowi raport zawierający rekomendacje dla władz jednostki. Raporty sporządzane po wizytacji są ogólnodostępne i umieszczane są na stronach internetowych. Treść Raportu była znana powodowi bowiem powoływał się na ten raport podczas rozpraw jak również pozwanemu i sądowi z urzędu.

Odnosząc się do ustaleń poczynionych w tym dokumencie stwierdzić należy, że pomimo, że ustalenia Krajowego Mechanizmu Prewencji i sędziów penitencjarnych były w wielu punktach zbieżne to wnioski K. były o wiele dalej idące. Raport Krajowego Mechanizmu Prewencji zalecał albo pilne wykonanie remontu albo zamknięcie pawilonu C. Powoływał się między innymi na Europejskie Reguły Więzienne, które jednak są aktem prawnym o charakterze niewiążącym. Znaczenie zaleceń i opinii polega przede wszystkim na wyrażaniu swojego stanowiska w określonych sprawach oraz na promowaniu postulatów, co do zachowania się adresatów tych aktów. Zalecenie zawiera rekomendacje do podjęcia przez adresata określonych działań. Europejskie Reguły Więzienne należą do kategorii tzw. miękkiego prawa międzynarodowego i nie posiadają charakteru prawnie wiążącego. Polskie przepisy odbiegają od standardu reguł Europejskich Reguł Więziennych. Ponadto należy zwrócić uwagę, że pozwana jednostka podejmuje cały czas starania aby poprawić stan cel mieszkalnych i są wykonywane remonty w miarę posiadanych przez jednostkę środków.

Ponadto zwrócić należy uwagę, że powód w celi 34 w pawilonie D przebywał jeden miesiąc i 11 dni, natomiast w celach pawilonu C (od 22.02.2012. – 06.03.2012.) przez 12 dni zatem przez bardzo krótki okres czasu. Sąd zauważył przy tym, że nie każde naruszenie dóbr osobistych rodzi prawo do żądania zadośćuczynienia na podstawie art. 448 k.c. Przyznanie tego rodzaju świadczenia zależy od wielu różnych okoliczności, w tym między innymi od długotrwałości przebywania w celi niespełniającej standardów, uciążliwości z tym związanych, poczucia krzywdy i jego stopnia oraz od pozostałych warunków odbywania kary pozbawienia wolności, które mogą zwiększać poczucie krzywdy lub je osłabiać a nawet sprawiać, że w ogóle nie powstało. Nawet więc zakładając, że doszło do naruszenia dóbr osobistych powoda na skutek nieodpowiednich warunków odbywania kary pozbawienia wolności (złych warunków w celi), to nie było ono na tyle istotne, żeby spowodować u niego cierpienia psychiczne lub fizyczne. Gradacja tych naruszeń nie przybrała jednak takiej formy, w której można by podzielić twierdzenie powoda o osadzeniu go w niegodziwych i niehumanitarnych warunkach, co dopiero w ocenie Sądu mogłoby uzasadniać żądanie zasądzenia zadośćuczynienia. W orzecznictwie Sądu Najwyższego ugruntowany jest pogląd, zgodnie z którym sąd nie ma obowiązku zasądzenia zadośćuczynienia w każdym przypadku naruszenia dóbr osobistych. Podstawowym kryterium decydującym o możliwości zasądzenia zadośćuczynienia winien być stopień winy naruszcyciela, rodzaj naruszonego dobra oraz poczucie pokrzywdzenia poszkodowanego. Decyzja o zasądzeniu zadośćuczynienia winna być poprzedzona także zbadaniem nasilenia złej woli naruszcyciela i celowości zastosowania tego środka. W tym zakresie Sąd wskazał, że przyczyni niezapewnienia osadzonym odpowiednich warunków bytowych upatrywać należy poza jednostkami penitencjarnymi, w których przebywają skazani. Jednostki nie mogą wyłączać z użytkowania pawilonów wymagających remontu i nie przyjąć skierowanych do odbywania kary skazanych. Ponadto gospodarke finansową prowadzą w oparciu o prawo budżetowe. Co więcej, pozwany zakład w celu zapewnienia najlepszych z możliwych warunków podejmuje wszelkie działania, które leżą w jego gestii tj. uszczelnianie okien, regulowanie pracy kotłowni, wykonuje bieżące remonty w ramach posiadanych środków. Działania te z jednej strony ograniczają w jakimś stopniu problem złych warunków w celach, jednakże nie w takim stopniu, że je całkowicie eliminują. Strona pozwana podejmowała i nadal podejmuje bowiem starania w kierunku modernizacji pawilonu C oraz umożliwienia skazanym spędzania czasu poza celą np. poprzez uczestnictwo w zajęciach sportowych, programach terapeutycznych i edukacyjnych czy kursach zawodowych. W działaniach strony pozwanej jednostki trudno więc w ogóle mówić

o złej woli, a co dopiero jakimś stopniowaniu nasilenia tego zjawiska. W takich realiach zasądzenie na rzecz powoda zadośćuczynienia za naruszenie jego dóbr osobistych, które nie wynikało z celowego i nacechowanego złą wolą działania jakiegokolwiek podmiotu odpowiedzialnego za warunki odbywania kary, leżałoby w sprzeczności z powszechnym poczuciem sprawiedliwości, od czego nie można abstrahować przy orzekaniu o zadośćuczynieniu. Warunki, w jakich powód odbywał karę, były takie same jak dla innych więźniów, nie mogły być więc one formą jakiegokolwiek indywidualnej dyskryminacji. Warunki te były natomiast o takim standardzie, jaki na obecnym etapie możliwości finansowych państwa można było zapewnić. W ocenie sądu o możliwości zasądzenia zadośćuczynienia decydować też powinna ocena stopnia pokrzywdzenia, którego doznała osoba żądająca ochrony prawnej. Powód poza wskazaniem na to, że w celach było brudno, zimno i wilgotno w żaden sposób nie wykazał, by doznał krzywdy uzasadniającej przyznanie mu zadośćuczynienia, czy szkody która wymaga naprawienia w formie odszkodowania. Za przyznaniem powodowi zadośćuczynienia na podstawie art. 448 k.c. nie przemawia ani stopień nasilenia dolegliwości przez niego odczuwanych w związku z przebywaniem w celach pawilonu C, ani działania strony pozwanej, dokładającej wszelkich starań w celu zmniejszenia odczuwanego przez skazanych dyskomfortu i borykającej się z problemem braku środków na radykalną poprawę stanu zakładów karnych.

Należy w tym miejscu wskazać, iż z karą pozbawienia wolności w sposób immanentny związane są pewne dolegliwości dla osoby osadzonej i wynikają one z samej istoty tej kary, która m.in. ma stanowić dla skazanego odpłatę za wyrządzoną krzywdę, a panujący w zakładach karnych dyskomfort jest elementem odbywania kary pozbawienia wolności, z którym każdy popełniający przestępstwo powinien się liczyć. Niemniej wykroczenie poza ten „dyskomfort” powoduje, że dochodzi do naruszenia dobra osobistego osoby osadzonej. W ocenie Sądu z takim wykroczeniem w stosunku do powoda nie mieliśmy do czynienia w niniejszej sprawie albowiem uznać należało, iż powodowi zapewniono, w ramach pojawiających się ku temu podstaw, właściwe z uwagi na jego stan zdrowia zakwaterowanie, co nie mogło tym samym doprowadzić do naruszenia jego dobra osobistego w postaci godności osobistej oraz prawa do odbywania kary pozbawienia wolności w warunkach zapewniających poszanowanie jego godności i zdrowia.

Powyższe ustalenia wskazują zatem na brak bezprawności po stronie pozwanego jeśli chodzi o zapewnienie odpowiednich warunków bytowych, zatem w okolicznościach sprawy nie mogło dojść z powyższego już tylko względu do naruszenia prawa powoda do godnych warunków odbywania kary pozbawienia wolności.

W realiach niniejszej sprawy trudno dopatrywać się, aby warunki wykonywania kary w stosunku do powoda były źródłem innych dolegliwości niż związanych bezpośrednio z pozbawieniem wolności, a taka sytuacja czyni bezzasadnym żądanie.

Wobec powyższego, Sąd oddalił powództwo o czym orzekł w pkt I sentencji wyroku.

Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania Sąd oparł o treść art. 98 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. w zw. z oraz § 2 pkt 2 i § 6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu, uznając pozwaną za stronę wygrywającą proces i zasądzając na jej rzecz od powoda koszty procesu w wysokości 120 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego, o czym orzeczono w punkcie II sentencji.

Sam fakt zwolnienia powoda od kosztów sądowych nie zwalnia go od obowiązku zwrotu kosztów procesu przeciwnikowi na jego żądania w razie przegrania sprawy. Sąd nie znalazł podstaw, aby zastosować instytucje odstąpienia od obciążania powoda kosztami strony przeciwnej.

(...)

(...)

(...)

1. (...)

(...) D.. (...)G.,

(...)

G., (...)

(...)